

POSTANOWIENIE

Dnia 11 kwietnia 2011 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział I Cywilny (ul. Sądowa 1
50-046 Wrocław, Polska) w składzie:

Przewodniczący : **SSO Alicja Wronowska - Nahotko**

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2011 r. we Wrocławiu na

posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **Iwony S.** (zamieszkała ul..., Polska)

przeciwko **S. GmbH z siedzibą w T.** (...), Niemcy) o zapłatę

w przedmiocie skierowania pytania prejudycjalnego do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

postanawia:

zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującymi pytaniami prawnymi:

1. Czy przepis art. 7 Rozporządzenia nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z 12 grudnia 2006 r. ustanawiającego postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty należy interpretować w ten sposób, że:
 - a) reguluje on wyczerpująco wszelkie wymogi, jakim powinien odpowiadać pozew o wydanie europejskiego nakazu zapłaty, czy
 - b) określa jedynie minimalne wymogi takiego pozwu, a w zakresie nieuregulowanym w tym przepisie do wymogów formalnych pozwu stosować należy przepisy prawa krajowego?
2. W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie 1b), czy w sytuacji, gdy pozew nie spełnia wymogów formalnych, które są przewidziane w prawie państwa członkowskiego (np. nie dołączono odpisu pozwu przeznaczanego dla strony przeciwnej lub nie wskazano wartości przedmiotu sporu), wezwanie powoda do uzupełnienia tych braków winno nastąpić w oparciu o przepisy prawa krajowego - zgodnie z art. 26 Rozporządzenia, czy też w trybie art. 9 Rozporządzenia?
3. Czy przepis art. 4 Rozporządzenia nr 1896/2006 należy interpretować w ten sposób, iż wymienione w tym przepisie cechy roszczenia pieniężnego, tj. oznaczona wysokość oraz wymagalność roszczenia w chwili wniesienia pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty odnoszą się jedynie do roszczenia głównego, czy także do roszczenia o zapłatę odsetek za opóźnienie w płatności?
4. Czy prawidłowa interpretacja art. 7 ust. 2 lit c) Rozporządzenia nr 1896/2006 oznacza, że w przypadku, gdy prawo państwa członkowskiego nie przewiduje automatycznego doliczania odsetek, to w postępowaniu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty można obok roszczenia głównego dochodzić:
 - a) wszystkich odsetek, w tym także tzw. odsetek otwartych (liczonych od dnia ich wymagalności wskazanego ściśle określoną datą do nieokreślonego datą dnia zapłaty, np. „od dnia 20 marca 2011 r. do dnia zapłaty”);
 - b) tylko odsetek naliczonych od dnia ich wymagalności wskazanego ściśle określoną datą do dnia wniesienia pozwu lub do dnia wydania nakazu zapłaty;
 - c) wyłącznie odsetek naliczonych od dnia ich wymagalności wskazanego ściśle określoną datą do dnia złożenia pozwu?
5. W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie 4a) w jaki sposób, zgodnie z Rozporządzeniem nr 1896/2006, powinno zostać skonstruowane orzeczenie w zakresie odsetek w formularzu nakazu zapłaty?
6. W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie 4b) - kto powinien wskazać wysokość kwoty odsetek - strona, czy Sąd z urzędu;
7. W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie 4c) - czy strona ma obowiązek wskazania w pozwie wysokości wyliczonych odsetek?

8. Czy jeżeli powód nie wyliczy odsetek żądanych do dnia wniesienia pozwu, czy wyliczenia takiego dokonać ma Sąd z urzędu, czy też Sąd powinien wówczas wezwać stronę do uzupełnienia braków pozwu w trybie art. 9 Rozporządzenia nr 1896/2006?

Uzasadnienie

W niniejszej sprawie powódka Iwona S., mająca miejsce zamieszkania w Polsce, w dniu 23.02.2011 r. wniosła do Sądu Okręgowego we Wrocławiu pozew o wydanie europejskiego nakazu zapłaty przeciwko S. GmbH z siedzibą w T. (Niemcy).

Dokonując wstępnego badania pozwu, Sąd dostrzegł, iż powódka nie oznaczyła w nim wartości przedmiotu sporu, wyrażonej w walucie polskiej (która zgodnie z przepisami polskiego kodeksu postępowania cywilnego jest podstawą do obliczenia opłaty od pozwu), ponadto w punkcie 7 formularza pozwu (A), dotyczącym odsetek, w sposób nieprawidłowy określiła kod odsetek (nie oznaczyła, przy użyciu właściwego symbolu, w jakiej skali naliczane mają być odsetki), a także nie podała, od jakich kwot mają być one zasądzone. Oznaczając okres, za który należą się odsetki ustawowe, powódka wskazała tylko początkową datę, żądając zasądzenia tzw. odsetek otwartych tj. liczonych „do dnia zapłaty”, bez wskazania konkretnej daty końcowej.

Na gruncie przytoczonego stanu faktycznego, wyłoniło się kilka zagadnień prawnych, których rozstrzygnięcie będzie miało istotny wpływ na dalsze czynności Sądu w niniejszej sprawie, a w konsekwencji również na ostateczny wynik toczącego się postępowania.

Po pierwsze, Sąd orzekający powziął wątpliwość odnośnie tego, w jakim zakresie powinien dokonywać wstępnego badania pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty. W szczególności rozważenia wymaga kwestia, czy badanie to, w rozumieniu art. 8 Rozporządzenia nr 1896/2006, obejmuje również ocenę pozwu pod kątem spełnienia wymogów formalnych, które przewidziane są przez przepisy prawa wewnętrznego państwa wydania nakazu. Z zagadnienia tego wyłania się również dalsza wątpliwość dotycząca trybu, w jakim nastąpić ma ewentualne wezwanie powoda do uzupełnienia braków formalnych pozwu, innych niż te, które objęte są procedurą określoną w art. 9 Rozporządzenia nr 1896/2006.

Ponadto, zachodzi konieczność uzyskania odpowiedzi na pytanie, czy roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie w płatności musi być wymagalne w dacie wniesienia pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty oraz czy strona winna każdorazowo oznaczyć w pozwie wysokość odsetek. Usunięcie związanych z tą kwestią wątpliwości, pozwoli w szczególności na ustalenie, za jaki okres strona może dochodzić odsetek w postępowaniu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty oraz jak prawidłowo powinna określić swoje żądanie w tym zakresie.

Niezwykle istotne, z punktu widzenia rozpatrywanej sprawy, będzie także zajęcie przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stanowiska, co do możliwości żądania przez powoda tzw. odsetek otwartych, a więc takich, które naliczane są do nieokreślonego z góry i nieznanego w chwili wydania nakazu zapłaty terminu, w którym nastąpi zapłata roszczenia pieniężnego dochodzonego w pozwie. Przyjęcie takiej możliwości wymagało będzie w dalszej kolejności ustalenia, w jaki sposób prawidłowo winno być sformułowane orzeczenie Sądu w przedmiocie odsetek, z uwzględnieniem treści urzędowego formularza (E) europejskiego nakazu zapłaty (załącznik V do Rozporządzenia nr 1896/2006).

Podkreślić należy, że uzyskanie odpowiedzi na wskazane powyżej zagadnienia prawne, związane z interpretacją przepisów Rozporządzenia nr 1896/2006, jest niezbędne do nadania biegu niniejszej sprawie. Od udzielonej przez Trybunał odpowiedzi będzie zależał zakres badania wniesionego pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty oraz tryb wezwania powódki do uzupełnienia jego braków formalnych, w tym także do sprecyzowania przez stronę żądania w zakresie odsetek.

Wyjaśnienie wątpliwości, związanych z roszczeniem o zapłatę odsetek, w sposób bezpośredni wpłynie na treść rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, albowiem od odpowiedzi Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej na powyższe zagadnienie, zależała będzie dopuszczalność wydania europejskiego nakazu zapłaty w razie zgłoszenia żądania zasądzenia tzw. odsetek otwartych, jak również sposób sformułowania orzeczenia Sądu w tym zakresie.

1. Rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (zwane dalej Rozporządzeniem) zostało przyjęte przede wszystkim w celu

uproszczenia, przyspieszenia oraz zmniejszenia kosztów postępowania sądowego w sprawach transgranicznych, a także umożliwienia swobodnego przepływu europejskich nakazów zapłaty we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej, przy spełnieniu minimalnych standardów, określonych w przepisach (pkt 9 preambuły, art. 1 Rozporządzenia). Jednym z instrumentów, zmierzającym do uproszczenia postępowania oraz zagwarantowania jednolitości praktyki sądów krajowych, są standardowe formularze, stanowiące załączniki do Rozporządzenia, które wykorzystywane są w korespondencji pomiędzy sądem i stronami.

Warunki formalne, jakim powinien odpowiadać pozew o wydanie europejskiego nakazu zapłaty, uregulowane są w art. 7 Rozporządzenia. Przepis ten stanowi, że pozew składa się przy użyciu formularza A, określonego w załączniku I. Powinien on zawierać następujące dane:

- a) nazwy lub imiona i nazwiska oraz adresy stron, a także w odpowiednich przypadkach, ich przedstawicieli oraz oznaczenie sądu, do którego kierowany jest pozew;
- b) kwotę dochodzonego roszczenia, w tym kwotę roszczenia głównego, oraz, stosownie do okoliczności, odsetki, kary umowne i koszty;
- c) jeśli powód dochodzi odsetek - stawkę odsetek oraz okres, za jaki żąda odsetek, chyba, że zgodnie z prawem państwa członkowskiego odsetki ustawowe są doliczane automatycznie do roszczenia głównego;
- d) uzasadnienie roszczenia, w tym opis okoliczności wskazanych jako podstawa roszczenia oraz, w odpowiednich przypadkach, żądanych odsetek;
- e) opis dowodów na poparcie roszczenia;
- f) okoliczności uzasadniające właściwość sądu
oraz
- g) uzasadnienie transgranicznego charakteru sprawy w rozumieniu art. 3.

2. Podejmując próbę ustalenia zakresu wstępnego badania pozwu w sprawach o wydanie europejskiego nakazu zapłaty, w pierwszej kolejności odwołać się należy do punktu 16 preambuły Rozporządzenia nr 1896/2006, który stanowi, iż Sąd powinien badać pozew, w tym kwestię właściwości sądu oraz opis dowodów, na podstawie informacji podanych w formularzu. Dzięki temu Sąd mógłby wstępnie ocenić zasadność roszczenia i, między innymi, wyeliminować roszczenia w sposób oczywisty nieuzasadnione lub niedopuszczalne.

Przepis art. 8 Rozporządzenia wprowadza zasadę, iż Sąd rozpoznający sprawę powinien zbadać tak szybko jak to jest możliwe, czy spełnione są wymogi określone w art. 2, 3, 4, 6 i 7 oraz czy pozew wydaje się być uzasadniony. Z przytoczonej regulacji wprost wynika, że procedura wstępnego badania pozwu ma charakter formalno - merytoryczny. Oprócz kwestii związanych ze sprawdzeniem właściwości Sądu, jurysdykcji krajowej, a także oceną, czy sprawa ma charakter transgraniczny i czy pozew zawiera wszystkie dane, wymienione w art. 7 Rozporządzenia, Sąd na tym etapie, dokonuje również wstępnego badania zasadności dochodzonego w pozwie roszczenia oraz wskazanych przez stronę dowodów.

Na tle przywołanych dotychczas regulacji wyłania się pytanie, czy badanie wstępne, przewidziane w art. 8 Rozporządzenia obejmuje również ocenę pozwu pod kątem spełnienia wymogów formalnych, przewidzianych w przepisach prawa krajowego. Zastanowienia wymaga jednocześnie, czy zawarte w art. 7 Rozporządzenia warunki formalne pozwu są wyłącznymi warunkami, jakim powinien odpowiadać pozew o wydanie europejskiego nakazu zapłaty, czy też przepis ten określa jedynie minimalne wymogi takiego pozwu, a w zakresie w nim nieuregulowanym stosować należy przepisy prawa krajowego.

3. Zauważyć należy, że przepisy Rozporządzenia często odsyłają do właściwych unormowań prawa krajowego, dotyczących m.in. sankcji za podanie nieprawdziwych informacji (art. 7 ust. 3), skutków wydania europejskiego nakazu zapłaty w odniesieniu do części roszczenia (art. 10 ust. 2), doręczeń (art. 13 ust. 5), przekazania sprawy do zwykłego postępowania w razie sprzeciwu pozwanego (art. 17 ust. 2), wymogów formalnych wykonalności europejskiego nakazu zapłaty (art. 18 ust. 2, art. 21 ust. 1), uprawnień tłumaczy (art. 21 ust. 2 lit. b) a także opłat i należności sądowych (art. 25 ust. 2). Ponadto, zgodnie z dyspozycją art. 26 rozporządzenia, zasadą jest stosowanie przepisów prawa krajowego w kwestiach proceduralnych, nieuregulowanych w rozporządzeniu. Ostatni z wymienionych przepisów mógłby zatem stanowić podstawę do stwierdzenia, iż oprócz badania wymogów przewidzianych na gruncie przepisów Rozporządzenia, Sąd powinien oceniać pozew o wydanie europejskiego nakazu zapłaty pod kątem spełnienia warunków, określonych w przepisach krajowych państwa wydania nakazu.

4. Odesłanie w zakresie nieuregulowanym w Rozporządzeniu do przepisów prawa krajowego wywołuje szereg problemów praktycznych, wyłaniających się na tle jednoczesnego stosowania obu, wchodzących w grę regulacji prawnych. Podkreślić wypada w tym miejscu, że przepisy prawa krajowego mogą niekiedy znacznie szerzej niż to wynika z art. 7 Rozporządzenia, regulować wymogi formalne pozwu oraz odmiennie określać konsekwencje niedochowania przez stronę tych wymogów.

Zgodnie z art. 126 polskiego kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 ze zm., w skrócie k.p.c), każde pismo procesowe, w tym pozew, powinno zawierać: 1) oznaczenie sądu, do którego jest skierowane, 2) imię i nazwisko lub nazwę stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników, 3) oznaczenie rodzaju pisma, 4) osnovę wniosku lub oświadczenia oraz dowody na poparcie przytoczonych okoliczności, 5) podpis strony albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika, 6) wymienienie załączników. Jeżeli pismo procesowe jest pierwszym pismem składanym w sprawie, powinno ponadto zawierać oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników oraz przedmiotu sporu, pisma zaś dalsze - sygnaturę akt. Stosownie do art. 126§3 k.p.c. jeśli pismo wnosi pełnomocnik, który przedtem nie złożył pełnomocnictwa, do pisma należy dołączyć pełnomocnictwo. Dodatkowo, przepisy polskiego kodeksu postępowania cywilnego przewidują obowiązek dołączenia przez stronę odpisów pism procesowych wnoszonych do sądu oraz odpisów załączników, celem doręczenia ich drugiej stronie (art. 128 k.p.c). Przepis art. 187 §1 k.p.c. stanowi, iż oprócz spełnienia wymogów przewidzianych dla wszystkich pism procesowych, pozew powinien dodatkowo zawierać: dokładnie określone żądanie, a w sprawach o prawa majątkowe także oznaczenie wartości przedmiotu sporu (chyba, że przedmiotem sprawy jest oznaczona kwota pieniężna) oraz przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie, a w miarę potrzeby uzasadniających również właściwość sądu.

5. Porównując wymogi formalne pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty, wymienione w art. 7 Rozporządzenia, z wymogami określonymi w prawie polskim, nasuwa się oczywisty wniosek, iż niektóre z nich występują tylko na gruncie prawa krajowego. Powstaje zatem pytanie, czy w postępowaniu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty, obowiązują te dodatkowe wymogi i jak należy postąpić w sytuacji, gdy pozew nie spełnia warunków określonych w przepisach prawa polskiego.

Poszukując odpowiedzi na powyższe pytanie nie można tracić z pola widzenia faktu, że postępowanie o wydanie europejskiego nakazu zapłaty, zgodnie z założeniami przyjętymi w Rozporządzeniu, ma na celu uproszczenie, przyspieszenie oraz ujednoczenie procedury dochodzenia roszczeń bezspornych w sprawach transgranicznych. W postępowaniu takim Sąd prowadzi korespondencję ze stronami przy wykorzystaniu urzędowych formularzy, których treść i zakres dostosowane są do przepisów Rozporządzenia, nie uwzględniają natomiast odmienności wynikających z przepisów krajowych państwa wydania nakazu. W praktyce pojawiają się także wątpliwości (jak to ma miejsce na gruncie rozpoznawanej sprawy) dotyczące sposobu postępowania przez Sąd w sytuacji, gdy pozew o wydanie europejskiego nakazu zapłaty, nie spełnia niektórych warunków przewidzianych w Rozporządzeniu oraz innych, wynikających już jedynie z uregulowań prawa krajowego.

6. Zgodnie z art. 9 Rozporządzenia, w sytuacji, gdy pozew o wydanie europejskiego nakazu zapłaty nie odpowiada wymaganiom określonym w art. 7, Sąd umożliwia powodowi uzupełnienie lub poprawienie pozwu w wyznaczonym terminie, chyba, że roszczenie jest oczywiście nieuzasadnione lub pozew jest niedopuszczalny. W takim przypadku Sąd korzysta z formularza B, określonego w załączniku II do Rozporządzenia. Konsekwencją nieuzupełnienia przez stronę braków formalnych pozwu, wymienionych w art. 7 jest odrzucenie pozwu, na które stronie nie służy odwołanie (art. 11 ust. 1 lit a) Rozporządzenia). Jak już wspomniano, formularz B na którym Sąd powinien wezwać powoda do uzupełnienia braków formalnych pozwu, zawiera tylko te elementy, które zgodnie z przepisami Rozporządzenia stanowią obowiązkowe dane, które strona powinna zamieścić w pozwie.

Na gruncie prawa polskiego skutki wniesienia przez stronę pozwu, dotkniętego brakami formalnymi, określa art. 130§ 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, przewodniczący wzywa wówczas stronę - pod rygorem zwrotu pisma - do poprawienia, uzupełnienia lub opłacenia go w terminie tygodniowym. Jeżeli pismo wniosła osoba zamieszkała lub mająca siedzibę za granicą, która nie ma w kraju przedstawiciela, przewodniczący wyznacza jej termin do poprawienia lub uzupełnienia pisma albo uiszczenia opłaty nie krótszy niż miesiąc.

Po bezskutecznym upływie terminu do uzupełnienia braków formalnych, przewodniczący zwraca pismo stronie. Pismo takie nie wywołuje wówczas żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma procesowego do sądu. Zgodnie z przepisami prawa polskiego, na zarządzenie o zwrocie pozwu przysługuje powodowi zażalenie (art. 394 §1 pkt 1 k.p.c.) do Sądu II instancji.

Jak wynika z przytoczonych przepisów, procedury zmierzające do uzupełnienia braków formalnych pozwu, określone w przepisach prawa polskiego oraz w Rozporządzeniu nr 1896/2006 znacznie się od siebie różnią, co w praktyce powoduje pewne trudności. Na gruncie rozpoznawanej sprawy problem taki występuje, albowiem wniesiony przez powódkę pozew zawiera oba rodzaje braków formalnych - tj. braki przewidziane w Rozporządzeniu oraz wynikające jedynie z norm prawa krajowego. Wyłania się zatem konieczność ustalenia, wedle jakiego trybu Sąd powinien wezwać stronę do uzupełnienia poszczególnych braków, tak aby można było sprawie nadać dalszy bieg.

7. Przechodząc do zagadnień prawnych związanych z kwestią dochodzenia odsetek w postępowaniu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty, na wstępie należy wskazać, że stosowanie przepisów Rozporządzenia wywołuje szereg problemów praktycznych, dotyczących zarówno sposobu formułowania przez powoda roszczenia o zapłatę odsetek, jak również skonstruowania przez Sąd orzeczenia w tym przedmiocie. W ocenie Sądu krajowego, źródłem wspomnianych trudności jest z jednej strony brak spójności pomiędzy przepisami Rozporządzenia a treścią formularzy oraz pouczeń dotyczących sposobu ich wypełniania, z drugiej zaś specyfika uregulowań w zakresie odsetek, występujących na gruncie prawa polskiego.

Artykuł 4 Rozporządzenia stanowi, że postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty zostało ustanowione w celu dochodzenia roszczeń pieniężnych o oznaczonej wysokości, które wymagalne są w chwili wniesienia pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty. Z powyższego przepisu wynika więc, że roszczenie będące przedmiotem pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty musi spełniać łącznie trzy cechy: mieć charakter pieniężny, oznaczoną wysokość oraz być wymagalne w dacie wniesienia pozwu. Cytowany przepis nie precyzuje w swej treści, czy wymienione w nim cechy roszczenia, odnoszą się wyłącznie do roszczenia głównego, czy obejmują również roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie.

8. Na gruncie prawa polskiego przyjmuje się, iż odsetki za opóźnienie są świadczeniem okresowym. Stosownie bowiem do treści art. 481 §1 polskiego kodeksu cywilnego (Dz.U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93 ze zm., w skrócie k.c.), jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. O kwalifikacji odsetek jako świadczenia okresowego przesądza przede wszystkim wpływ czynnika czasu na rozmiar świadczenia, a także możliwość jego periodycznego spełniania przez dłużnika. Sąd Najwyższy, w uchwale z dnia 5 kwietnia 1991 roku (III CZP 20/91, OSNC 1991, nr 10-12, poz. 120) wyraził podgląd, który wielokrotnie powtarzany był w dalszych orzeczeniach, iż zobowiązanie do świadczenia odsetek za opóźnienie ma charakter terminowy, roszczenie to staje się bowiem wymagalne pierwszego dnia po upływie terminu do spełnienia świadczenia głównego i ulega sukcesywnemu powiększeniu o kolejne dni opóźnienia. Roszczenie o zapłatę odsetek powstaje więc już w pierwszym dniu opóźnienia, a wierzyciel nabywa prawo do odsetek oddzielnie za każdy dzień, przez cały czas opóźnienia.

W świetle przepisów prawa polskiego, obowiązek zapłaty świadczenia odsetkowego powstaje z mocy ustawy z chwilą opóźnienia, natomiast zawarty w art. 481 §1 k.c. zwrot

„wierzyciel może żądać” oznacza, że wolno mu domagać się zapłaty odsetek na przyszłość, a więc nieistniejących w momencie zgłoszenia żądania, formułując żądanie zasądzenia odsetek za czas opóźnienia „do dnia zapłaty”, co ma przede wszystkim uproszczyć dochodzenie roszczeń w postępowaniu sądowym. Skoro można żądać odsetek „za czas opóźnienia”, to dopuszczalne jest na gruncie prawa polskiego wysuwanie żądania zasądzenia odsetek otwartych (na przyszłość), jeżeli opóźnienie w chwili wnoszenia pozwu jeszcze się nie zakończyło (Marcin Łemkowski, *Odsetki cywilnoprawne*, Warszawa 2007, s. 307). Możliwość taka wynika również z przepisów proceduralnych. Art. 190 polskiego kodeksu postępowania cywilnego pozwala bowiem na dochodzenie na drodze sądowej „przyszłych powtarzających się świadczeń, jeżeli nie sprzeciwia się temu treść łączącego strony stosunku prawnego”. Zasadzając w ten sposób odsetki, w nakazie zapłaty, Sąd orzeka w istocie o odsetkach jeszcze nie istniejących, gdyż powstaną one dopiero z chwilą opóźnienia i pod warunkiem powstania tego stanu (M. Łemkowski, tamże, s. 420-421).

9. Mając na względzie treść przytoczonych powyżej regulacji prawa polskiego, wyłania się zasadnicze pytanie, czy na gruncie art. 4 Rozporządzenia, roszczenie o zapłatę odsetek, tak jak roszczenie główne, musi spełniać określone w tym przepisie cechy, a zwłaszcza, czy musi być wymagalne na dzień wniesienia pozwu. Odpowiedź na powyższe pytanie ma podstawowe znaczenie dla oceny, za jaki okres powód może domagać się zasądzenia odsetek w postępowaniu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty. Przyjęcie stanowiska, że wskazane w art. 4 rozporządzenia cechy roszczenia odnoszą się również do roszczenia o zapłatę odsetek, oznaczałoby, że strona może domagać się zasądzenia odsetek jedynie za okres od daty wymagalności tego roszczenia maksymalnie do daty wniesienia pozwu. W tych okolicznościach dalsze, postawione przez Sąd krajowy pytania, nie wymagałyby udzielenia odpowiedzi przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

10. Zauważyć należy, że przepisy Rozporządzenia w sposób bardzo ogólny odnoszą się do roszczenia o zapłatę odsetek. Obok wspomnianego już art. 4 Rozporządzenia, w art. 7 ust. 2 lit. c) wskazano jedynie, że powód, który obok roszczenia głównego dochodzi odsetek, powinien wskazać w pozwie stawkę odsetek oraz okres za jaki żąda odsetek, chyba że zgodnie z prawem państwa członkowskiego wydania nakazu zapłaty odsetki doliczane są automatycznie do roszczenia głównego.

Bliższe dane dotyczące sposobu określenia przez stronę odsetek, zawarte są w treści formularza (A) pozwu, stanowiącego załącznika nr I do Rozporządzenia oraz w pouczeniu określającym sposób wypełnienia przez stronę pozwu. W punkcie 7 formularza pozwu (A), wskazano, że strona, która obok roszczenia głównego domaga się zasądzenia odsetek, winna zaznaczyć to w odniesieniu do każdego roszczenia, według kodów wyszczególnionych w formularzu. Powód winien oznaczyć stawkę odsetek, ich rodzaj, a także wskazać w jakiej skali odsetki są naliczane. W formularzu przewidziane są również rubryki [od dnia] oraz [do dnia], w których powód wskazać ma dokładnie, za jaki okres zasądzone mają być odsetki.

Zgodnie z punktem 7 pouczenia do formularza pozwu, w przypadku, gdy strona domaga się odsetek naliczanych do dnia wydania orzeczenia przez Sąd, powinna pozostawić niewypełnioną rubrykę [do]. W pouczeniu wskazano nadto, że w przypadku kapitalizacji odsetek, wskazana w pozwie kwota powinna stanowić podstawę obliczania odsetek w pozostałej części rozpatrywanego okresu. Kapitalizacja odsetek oznacza sytuację, w której narosłe odsetki doliczanej są do kwoty podstawowej i taka łączna kwota staje się podstawą naliczania dalszych odsetek. Przytoczone powyżej zapisy, zdają się prowadzić do wniosku, że strona wnosząca pozew o wydanie europejskiego nakazu zapłaty może domagać się zasądzenia odsetek, które w dacie wniesienia pozwu nie są jeszcze wymagalne. Pośrednio, za taką możliwością przemawia treść pouczenia do pozwu, w którym wyraźnie wskazano, że

strona może żądać odsetek należnych do dnia wydania nakazu zapłaty. W takiej sytuacji, w punkcie 7 formularza pozwu, powód nie wypełnia rubryki [do]. Przyjęcie takiego stanowiska, zdaniem Sądu występującego z niniejszym pytaniem, nie jest jednak do końca uprawnione. Podkreślić bowiem należy, że urzędowy formularz pozwu i zawarte w nim pouczenie nie mają charakteru normatywnego, co oznacza, iż brak jest podstaw do konstruowania na podstawie zawartych w nich zapisów, określonego stanu prawnego.

11. Na gruncie art. 7 ust. 2 lit. c) Rozporządzenia powstają istotne trudności interpretacyjne, które dotyczą dochodzenia odsetek w sytuacji, gdy prawo państwa członkowskiego nie przewiduje ich automatycznego doliczania do roszczenia głównego. Tak jest m.in. w przepisach prawa polskiego, gdzie dominuje praktyka zasądzenia, zgodnie z żądaniem zawartym w pozwie, tzw. odsetek otwartych, tj. liczonych od daty wymagalności, czyli oznaczonego konkretną datą dnia, w którym powstało opóźnienie, do nieokreślonego datą dnia zapłaty. Konstrukcja orzeczenia w zakresie odsetek otwartych, mających powstać dopiero w przyszłości, wygląda wówczas w ten sposób, że Sąd zasądza odsetki od należności głównej, przykładowo „od dnia 20 marca 2011 roku do dnia zapłaty”. W ocenie Sądu krajowego, dopuszczalność zgłoszenia przez stronę tak sformułowanego żądania w zakresie odsetek budzi wątpliwości w świetle przepisów Rozporządzenia. Po pierwsze, jak już podkreślono, z przepisów tych nie wynika jednoznacznie, czy roszczenie o zapłatę odsetek na datę wniesienia pozwu musi być wymagalne. Po drugie, warto zauważyć, że art. 7 ust. 2 lit. c) Rozporządzenia, określający wymogi formalne jakim powinien odpowiadać pozew, nakłada na powoda obowiązek ścisłego wskazania okresu, za który domaga się odsetek. Oznaczałoby to, że powód może domagać się odsetek naliczonych za określony czas, ze wskazaniem daty końcowej. Na brak możliwości żądania odsetek otwartych mogłaby wskazywać nadto treść samego formularza nakazu zapłaty, w którym nie przewidziano odpowiedniej rubryki, pozwalającej na pozostawienie nie wyliczonej kwoty odsetek należnych w przyszłości, za dalszy okres opóźnienia. Mając jednak na względzie omówiony powyżej, techniczny charakter formularzy, trudno powołany wyżej argument czynić za podstawę jakichkolwiek interpretacji prawnych. Z drugiej jednak strony zauważyć wypada, iż pozbawienie strony możliwości dochodzenia, zgodnie z prawem krajowym, odsetek otwartych, prowadziłoby do nieuzasadnionego pogorszenia sytuacji powoda w postępowaniu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty. Jego pozycja procesowa byłaby mniej korzystna, aniżeli wówczas, gdyby wytoczył powództwo w postępowaniu zwykłym, prowadzonym zgodnie z przepisami prawa krajowego.

12. Przedstawione dotychczas wątpliwości, zdaniem Sądu, wymagają udzielenia przez Trybunał Sprawiedliwości odpowiedzi na pytania dotyczące odsetek, postawione w części wstępnej niniejszego orzeczenia. Przed wszystkim zachodzi potrzeba wyjaśnienia, czy na gruncie przepisów regulujących postępowanie o wydanie europejskiego nakazu zapłaty dopuszczalne jest zasądzenie odsetek liczonych od daty wymagalności do nieokreślonego z góry terminu, w którym nastąpi zapłata przez dłużnika należności głównej. Przy czym zauważyć trzeba, że wyrażenie przez Trybunał poglądu aprobującego taką możliwość, będzie rodziło problemy praktyczne, związane ze sposobem sformułowania orzeczenia dotyczącego odsetek, przy użyciu standardowego formularza nakazu zapłaty. Skoro bowiem formularz ten przewiduje wskazanie w orzeczeniu waluty i kwoty zasądzonej należności głównej oraz -osobno - kar umownych, odsetek i kosztów wraz z roszczeniami ubocznymi, a następnie podanie całkowitej kwoty zasądzonych należności, pojawia się problem ze sposobem określenia odsetek otwartych w treści nakazu zapłaty. W tym miejscu warto nadmienić, że w praktyce sądów polskich wydających europejskie nakazy zapłaty, brak jest jednolitego stanowiska w tym zakresie, co powoduje, iż zachodzą różnice nie tylko w sposobie sformułowania nakazu, lecz także co do samego uznania dopuszczalności zasądzenia odsetek otwartych.

13. Brak jednoznacznego uregulowania w przepisach Rozporządzenia, zagadnienia związanego z zakresem żądania przez stronę odsetek za opóźnienie powoduje, że na gruncie obowiązującego stanu prawnego możliwe są do przyjęcia trzy rozwiązania.

Po pierwsze, najszerzej rzecz ujmując przyjąć można, że strona w pozwie o wydanie europejskiego nakazu zapłaty może żądać wszystkich odsetek, a więc nie tylko wymagalnych w dacie wniesienia pozwu lecz także odsetek otwartych.

Po drugie, opierając się na treści formularza pozwu oraz pouczenia, można stwierdzić, że strona ma prawo żądać tylko odsetek naliczonych od dnia ich wymagalności wskazanego ściśle określoną datą do dnia wniesienia pozwu lub do dnia wydania nakazu zapłaty.

Po trzecie, uznając, że roszczenie o zapłatę odsetek musi spełniać wymóg wymagalności na dzień wniesienia pozwu, można przyjąć, że powód ma prawo żądać wyłącznie odsetek naliczonych od dnia ich wymagalności wskazanego ściśle określoną datą do dnia złożenia pozwu.

14. Jednym z problemów praktycznych wyłaniających się na tle stosowania przepisów Rozporządzenia jest kwestia obowiązku określenia przez stronę kwoty dochodzonych odsetek. W art. 7 ust. 2 lit. b) i c) Rozporządzenia wskazano, że strona w pozwie powinna wskazać kwotę dochodzonego roszczenia, w tym kwotę roszczenia głównego oraz -stosownie do okoliczności - odsetki, kary umowne i koszty. Jeżeli powód dochodzi odsetek powinien wskazać stawkę odsetek oraz okres, za jaki żąda odsetek, chyba że zgodnie z prawem państwa członkowskiego odsetki ustawowe są automatycznie doliczane do roszczenia głównego. W prawie polskim odsetki traktuje się jako świadczenie akcesoryjne w stosunku do należności głównej. Mogą być one dochodzone łącznie z należnością główną, co jest najbardziej typową sytuacją, lub oddzielnie. W przypadku łącznego dochodzenia odsetek wraz z należnością główną, wartość odsetek nie jest wliczana do wartości przedmiotu sporu, która w prawie polskim jest podstawą do obliczenia opłaty sądowej od pozwu (art. 20 k.p.c.). Jeżeli jednak powód dolicza wartość skapitalizowanych odsetek do należności głównej, a od kwoty tej domaga się dalszych odsetek, wartość odsetek skapitalizowanych podlega wówczas wliczeniu do wartości przedmiotu sporu. Jak już wspomniano, przepisy prawa polskiego nie przewidują automatycznego doliczania odsetek do należności głównej. Strona, dochodząc w pozwie zasądzenia odsetek łącznie z należnością główną nie ma obowiązku wyliczenia ich wysokości. W ocenie Sądu krajowego, przepisy Rozporządzenia nie dają jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, kto powinien dokonać wyliczenia kwoty odsetek, dochodzonych w pozwie - powód, czy też Sąd z urzędu. Wyjaśnienie zasygnalizowanego problemu ma istotne znaczenie praktyczne, albowiem w treści nakazu zapłaty, który wydawany jest na urzędowym formularzu, przewidziana została rubryka, zawierająca kwotę odsetek od należności głównej. Podstawę do uznania, że obowiązek wyliczenia odsetek spoczywa na powodzie mógłby stanowić m.in. art. 4 Rozporządzenia, przy założeniu, że zawarta w nim regulacja odnosi się również do roszczenia o zapłatę odsetek. Z przepisu tego wynika bowiem, że postępowanie o wydanie europejskiego nakazu zapłaty stosuje się w celu dochodzenia roszczeń pieniężnych „o oznaczonej wysokości”. Skoro zaś tak, to oczywistym jest, że wskazanie określonych kwot roszczenia należy do powoda.

15. Zauważyć jednak należy, że art. 7 Rozporządzenia, wśród wymogów formalnych pozwu nie precyzuje obowiązku wskazania przez powoda wyliczonej kwoty odsetek. Szersze informacje, dotyczące kapitalizacji odsetek określone są natomiast w wskazówkach dotyczących wypełnienia punktu 7 formularza pozwu (A). Podano tam informację, że w przypadku kapitalizacji odsetek wskazana w pozwie kwota powinna stanowić podstawę obliczania odsetek w pozostałej części rozpatrywanego okresu. Na tle przedstawionych dotychczas rozważań należało zadać pytanie, czy w przypadku, gdy strona domaga się zasądzenia odsetek do daty wniesienia pozwu, powinna sama oznaczyć ich wysokość, czy też może to uczynić Sąd z urzędu. Analogiczne pytanie można zadać w sytuacji, gdy dochodzone w pozwie odsetki mają być liczone do daty wydania nakazu zapłaty. O ile, zdaniem Sądu krajowego, w pierwszym przypadku strona ma możliwość wskazania wysokości odsetek, albowiem zna datę, w której wnosi pozew, o tyle w odniesieniu do drugiego przypadku, nie jest ona w stanie przewidzieć, kiedy Sąd przystąpi do rozpoznania jej sprawy oraz kiedy wyda w tej sprawie nakaz zapłaty. W sytuacji więc, gdy strona wnosi o zasądzenie odsetek do daty wydania nakazu zapłaty, można by uznać, że ostatecznego wyliczenia tej kwoty dokonuje Sąd w nakazie zapłaty. Za taką interpretacją przemawia dodatkowo treść formularza pozwu (A) oraz pouczenia dla strony, w którym wskazano, iż strona nie musi oznaczać daty końcowej naliczenia odsetek w sytuacji, gdy wnosi o ich zasądzenie do daty wydania nakazu zapłaty. Domniemywać można, że skoro w pozwie nie oznaczono ściśle przedziału czasowego, za które należą się odsetki, nie ma też obowiązku wskazania wyliczonej kwoty odsetek. Przyjęty tok rozumowania nie znajduje jednakże bezpośredniego oparcia w przepisach Rozporządzenia. Brak w nich również wyraźnego sformułowania obowiązku wyliczenia przez stronę odsetek do dnia wniesienia pozwu. Przyjęcie, że obowiązek taki ciąży na powodzie rodzi dalsze pytanie, odnośnie konsekwencji prawnych, wynikających z niedochowania tego obowiązku przez stronę. Można bowiem uznać, że skoro przepisy Rozporządzenia nie wymieniają wśród wymogów formalnych pozwu wskazania kwoty odsetek, w razie braku wyliczenia jej przez stronę w pozwie ich wysokość oznacza Sąd w nakazie zapłaty. Z drugiej jednak strony jeżeli uznać, że wskazany na gruncie art. 4 Rozporządzenia wymóg, by dochodzone w pozwie roszczenie miało oznaczoną wysokość, odnosi się również do roszczenia odsetkowego, należało by stwierdzić, że brak wskazania w pozwie wyliczonej do dnia wniesienia pozwu kwoty odsetek, skutkuje wezwaniem strony w trybie art. 9 Rozporządzenia nr 1896/2006 do poprawienia pozwu w tym zakresie.

W ocenie Sądu Okręgowego we Wrocławiu, przedstawione powyżej wątpliwości interpretacyjne, związane z kwestią zakresu wstępnego badania pozwu oraz dochodzeniem w toku postępowania o wydanie europejskiego nakazu

zapłaty, odsetek za opóźnienie, uzasadniają zwrócenie się, w trybie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z postawionymi w sentencji postanowienia pytaniami prejudycjalnymi. Postępowanie krajowe Sąd zawiesił, na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 polskiego kodeksu postępowania cywilnego.